

JAN ŽÍDEK: HYPOSTASIS, CONVERSION, CATEGORIALITY

POSUDEK BAKALAŘSKÉ PRÁCE

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA PRÁCE

V centru pozornosti uchazeče je termín *hypostase*. Při jeho uchopení postupuje sémaziologicky, tj. vychází z toho, jak je tento termín chápán různými autory, a to i autory nelingvisty. V dalším kroku autor postupně přiřkládá k určitému pojetí hypostase, aby probral konkrétní příklady tohoto jevu a určil jeho postavení vůči jevům více či méně s ním souvisejícím, resp. s ním hraničícím (např. vůči univverbizaci, kompozici, derivaci, lexikalizaci etc.) a přechází k diskusi dalších souvislostí tohoto jevu, resp. k usouvztažnění výskytu tohoto jevu k morfologickým typům jazyků. Závěrem načrtává další potřebné směry bádání na tomto tématu.

PŘIPOMÍNKY K PRÁCI

Bezesporu se jedná o velice zajímavé téma a autor v práci prokazuje značné vzdělání i v oblastech, které nejsou od studenta bakalářského studia očekávány. Zvolený postup je však poměrně náročný na prezentaci zejména proto, že od samého počátku je autor nucen pracovat s mnoha souvislostmi najednou, a to způsobem dostatečně přesným, aby čtenáře odvíjející se výklad nemátl. To se autorovi ne vždy daří a výsledkem je text, který je obtížné číst, resp. text, který se jeví vůči čtenáři, který se snaží s náležitou pečlivostí sledovat jeho výklad, občas až nepřátelský.

Občas se v textu projevují protimluvy. Například:

Hypostase je podle autora periferním případem konverse (str. 29), konverse je speciálním případem derivace (totiž derivace pomocí nulového morfému, str. 29). Na základě transitivy inkluze z toho plyne, že hypostase je speciálním případem derivace. Nicméně na straně 27 se říká, že *hypostasis is different from both derivation and composition*.

V rámci subkapitoly *Autosemantics – compounds* (str. 34) je zařazena pasáž o relativně současných hypostasích v češtině (str. 36). Mezi příklady je pak uvedeno *zá-pas-it*. Není mi jasné, v jakém smyslu je toto slovo kompozitem. Navíc jednou z definičních vlastností hypostase je podle autora *deliberate word-inventive action* (str. 26), resp. *a conscious act* (str. 25) jak lze tuto vlastnost vztáhnout k českému *zápasit*?

S některými autorovými tvrzeními nelze myslím souhlasit, resp. tato tvrzení jsou diskutabilní. Například:

Občas se zdá, že neproduktivita (productivity) autorovi splývá s periferností (str. 7). Nicméně sám autor cituje případ, že tomu tak tak jednoduše být nemusí. Na mysli mám poznámku na str. 7, z které je zřejmé, že ze systémového hlediska stupňovatelná adjektiva tvoří jen 6%, nicméně více než 50% výskytů adjektiv jsou adjektiva stupňovaná. Snad i proto není myslím obvyklé považovat stupňování adjektiv v češtině za jev periferní.

Podobně se zdá, že autor předpokládá, že prototypické (*prototypical*) případy jsou případy převažujícími (*prevalent*) (str. 9). To, že tomu tak být nemusí, naznačuje opět citovaný případ adjektiv. Za „správné“, i.e. prototypické adjektivum v češtině se zpravidla považuje adjektivum, které se skloňuje a stupňuje, nicméně stupňovaných adjektiv je v českém jazykovém systému jen 6%, tj. „správná“ adjektiva mezi českými adjektivy jsou v menšině.

JAZYK PRÁCE, ANGLIČTINA

Přes zřejmou fluentnost uchazeče v angličtině je na místě upozornit na některé nedostatky v tomto směru. Od zřejmých překlepů (*do exists, semantics are*, kde *semantics* je názvem disciplíny, *its* místo *is*, str. 12, citát z Lévinase, etc.), přes chyby, které bych neočekával u studenta se zájmem o srovnávací jazykovědu (*forum – forums* místo *fora*) až po případy, které mají obsahové ramifikace, například psaní čárek před *wh-* spojkami (str. 27, poslední věta prvního odstavce – *parasyntesis* je vždy případem procesu kompozice, nebo jen tehdy, když nespadá plně pod *hypostasis*? – v prvním případě by se čárka psala, ve druhém nikoliv). Nicméně jsem si vědom, že při psaní této interpunkce se silně začíná uplatňovat opozice „spojka *that* – žádná čárka“ vs *wh-* spojce čárka předchází vždy“, pak bych očekával v textu lexikální odlišení uvedeného významového rozdílu.

Jiným případem je záliba v termínech, slovech, která nejsou součástí všeobecné slovní zásoby. *Unknownst* může být považováno za stylistické ozvláštnění, nicméně termíny *decasuative* nebo *delocative derivation* by vysvětleny být mohly, stejně jako *infigace*.

K snížení čitelnosti textu přispívají i překlepy: vynechání předložky (*Some may be analysed as such an author ...*, str. 43), zdvojení předložek (*Relationship between with parts of speech*, str. 45, resp. ... *the phenomenon occuring in at a certain ...*, str. 40), etc. Užití nomina *metalignuistics* místo adjektivní podoby *metalinguistic* (str. 41), odkaz na neexistující poznámku pod čarou (str. 41), případně *ibid.* odkaz, kterému v textu nepředchází citace, ke které by citaci bylo možné vztáhnout, jsou jen drobnosti.

Obecně tyto jazykové postupy a přehmaty také přispívají k obtížnému čtení textu.

ZÁVĚR

Přes veškeré námitky shora snesené myslím, že základní myšlenky této práce by měly být publikovány. Pro tento účel však bude třeba text přepsat tak, že budou respektovány uvedené připomínky. Pomohlo by posílení onomaziologického přístupu na úkor přístupu sémaziologického; východiskem by mohl být závěr práce. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze, 18. srpna 2013

Doc. Dr. Zdeněk Starý, CSc.